

Bild: 50/Sida: 2

Birketing den 15 januari, Anno 1656.

Suend Anderssen i Brandsberga

Hans Jenssen i Stackarp

Birkefogde

Skrivare

Åtta Stockemän, Nämligen

Oelle Nielssen i Tholleröd, Suend Anderssen i Bonnarp, Niels Pederssen i Söndraby, Siuffne Laurssen i Dammsgården, Bent Pederssen i Släaröd, Erich Nielssen i Forsby, Niels Moenssen i Skräddarehuset, och Oelle Lauridtsen i Väsmanstorp.

Inledande Kommentar: Ett intressant problem uppstod vid genomläsningen av Birketingsprotokollen som berör hur man i Forestadtrakten på olika sätt slår vakt om sin Å, som ju är Rönneå. Byn Härsnäs är involverad, men dels ligger denna by cirka 4 kilometer sydväst om Forestad, dels har den ingen direkt anknytning till Rönneå. Men då man hunnit längre in i protokollen får man en förklaring: Byn Härsnäs ägde nämligen sedan gammalt vid Forestad ett stort område med värdefulla ängar och mader! - Alltså hade man i Härsnäs intresse av att bevaka vad som skedde med Rönneå. - Liksom vi innevarande år, 2023, har!

Bild: 120/Sida: 9

Birketing den 15 januari 1656.

Första Ting för Poull Tuessen i Härsnäs och Peder Tostenssen i Kolema, vilka Bevisade med Kallelsemännen ("K: M:") Suend Nielssen i Kolema och Michel Oelssen i Härsnäs, som Lagenligt

Hava instämt Anders Thruidssen i Forestad till Första Ting för att Höra på Vittnesmål, Siuffne Laurssen i Dammsgården att berätta Sanningsenligt ("at Bestaa sin SandHed"); Suend Jacobssen, Adtser Mortenssen, Oelle Oelssen i Forestad, Niels Madtsen i Ljung, att berätta Sanningsenligt.

Målet ("sagen") gäller Anders Thruidssen För en Förlikning ("Forligning"), som han icke har Velat Hålla ("iche Haffr Villet Holdet"), men Här inför Rätten helt Förnekar ("gandshe Negter"), och Frångår ("Fra gaar"), (och säger sig) Ingenting därom ("Der med") Veta, om att denna Förlikning Har Ingåtts ("at Vere shed"). Vilket är Total Osanning ("gandshe UsandFerdig"), eftersom den ingåtts i Hans egen stuga ("den giordis i Hans egen stuffue") i 12 Mäns eller Fleras Närvaro ("i 12 Mendts eller Fleres offuerVerelse"), och också i Anders Thruidssens Egen Närvaro ("Egen Nerverelse") och (med hans) Samtycke, Vilket Vi på Vårt Samvete Vill Bekräfta ("med Voris SambVittigHed Vill BeKreffte"), att denna Förlikning Ingicks, som Där är Uppskriften och Undertecknad ("som Der Er opshreffuen och Undershreffuitt") av en Del ("Deell") av Forestads Byamän ("Bye Mend"), så också av Siuffne Laurssen i Dammsgården och av byn Liungs Män. Vilken Förlikning vi som upplysning i Målet Hava Låtit ("Lodet") Anders Thruidssen i Forestad, som idag är Instämd Hit ("i Dag Hidsteffnd") för att Åhöra Vittnesmål ("VindisByrd at paaHøre"), och Dessutom ("Desligeste") en del av Forestads Byamän och Siuffne Laurssen i Dammsgården för att Sanningsenligt Berätta.

Anders Thruidssen svarade, och Anser ("Formener") att Inga Vittnen eller Rättegång ("Proses") nu bör tillåtas ("bør nu at stedis"), senare än ("bag paa") Det 12-manna Uppdrag ("den 12 Mendts Teqst") Vidare än som där är för Dem Givet att De skall Taga Vittnesmål på de berörda ställena ("Tage Vinder For Dennem paa Aastederne"), Eftersom Jag ("ieg") (Anders) har varit tydlig med min Åsikt ("Lius For min Sag") Emellan ("Jmellumb") Poull Tuessen och mig, och Där om skall hanteras på rätt sätt ("Derom at Gaaes Huis Ret Er"), När ("Naar") de 12 Männens Utslag ("Affsig") Blir Avsagt ("Affsig Bleffr Affsagt"), och de Omyndigas Förmyndare ("dj Vmøndigis Verge") icke ännu ("endnu") är instämnda och Kallade ("Er steffnt och Kaldet") och icke Husbondens Fullmäktige (" Fulmechtige"), såsom Lagen kräver, att svara för Omyndiga Barn ("som Laugen tilHolder at Føre For de Umøndige Børn").

Kommentar: Nu följer Birkefogdens, Suend Anderssens i Brandsberga, Åsikt: "Då Vet jag icke att jag kan Neka till att inkalla Vittnen ("Da Vedis icke VindisByrd at Negte"), eftersom man får Veta ("Erfaris") att Vittnena icke Vittnar Om Någon Mark och Egendom ("Nogen Grund och EgenDomb"), Utan endast ("Mens ichun") Om en Förlikning som skall vara Ingången ("Gaaen") Emellan Anders Thruidssen och Härsnäs- och Kolemamän."

Kommentar till följande avsnitt: 1) Vårfrudagen var den 25 mars, då vårbruket började på åkrarna. 2) Ett Stigbord var en Lämm av trä eller järn, som i nedsänkt läge helt eller delvis stoppade genomströmningsöppningen i en sluss. 3) Mikaelidagen eller Mickelsmäss firades den 29 september, då skörden var inbärgad. Tjänstefolk (pigor och drängar) hade frivecka och kunde skifta anställning då. 4) Landsdomaren dömde i en Högre Rätt, Landstinget, dit man kunde överklaga en dom fälld av Häradsrätten. Till Landsdomare utnämndes alltid en Adelsman. - Laxmand Gyldenstiern på Bjersgård var under några år Landsdomare. Då måste han varje år tidvis vistas i staden Lund, där Landstinget sammanträdde.

Då Framstod Siuffne Laurssen i Dammsgården, som Svor och Vittnade enligt Lagen, att han kom till Anders Thruidssen i Forestad, och en Del av Forestads Män Samt Kolema och Härsnäs Män var i Anders Thruidssens Stuga ("Stuffue"). Så hade De en Tvist ("Tuist") Om Ån ("Aen") (d.v.s. Rönneå), och Vattnets Gång där ("och Vandtsens Gang"), och om När på Året ("Huor til Aars") Han (Siuffne i Dammsgården) skulle stänga och dra upp (Dammluckorna) igen ("Han schulle stemme och opDrage igien"). Då sade Anders Thruidssen och jag ("ieg") (Siuffne Laurssen?), att det var Tillräckligt ("Noch") att Fåran Hölls öppen ("at Vere oben strømb") till Mikaelidagen ("til Michels Dag"). - Då sade Poull Tuessen att han skulle Dra opp vid Vårfrudagstiden ("Om VorFrudagsTid"), och Låta (Stigbordet) stå så oppdraget till Sankt MichelsTiden ("til St: Mechels Dag"). - Och Anders Thruidssen visade sig ha något Däremot ("Huiset Noget Deruemod").

Då svarade Jag, att Anders Thruidssen skulle Låta det Bliva ("Lade Bleffue") Enligt Poulls Begäran ("Begiering"). - Då kom de överens om ("Da Bleff dj ForEndt"), att Anders Thruidssen skulle dra opp Stigborden ("StiffBoerne"), Men att det dock Ibland skulle vara Tillåtet ("Mens Dog Jblant skulle Vere Tilladt"), att Mala sig en skäppa Mjöl eller Två ("at Maalle sig en shepe Mell eller Thou"), under en Timmes Tid eller Två ("paa en Timmes eller Thou"), men Dock icke stänga så att man gjorde skada ("Dog icke stemme Til shade"). Och det överenskoms ("Och Bleff sambTycht") att De Samtliga ("Samblig") skulle vara med om att Rensa Ån ("Rense Aen") (Rönneå) vid Fäladen och ett stycke i Vången ("For Felles Marck, och it støche i Vongen").

Poull Tuessen svarade, till Målets ("sagens") Vidare Belysning ("opliusning"), att eftersom vid det Senaste ("Sidste") Föregående Tinget Tingsboken ("Tingbogen") blev Fullskriven ("Fuldshreffuitt"), och Vi icke kunde Få

Infört ("Faa JndFørt"), i den utsträckning som Vi hade Behov av ("saauit som Vj Haffde Fornøden"), och i Tvist om ("Falt Tuist om") en Förlikning och en Vålbördig ("Velbyrdig") Landsdomares Dom ("Landts Dommers Domb"), Vilken Vi Anser ("Men") beträffande sitt Datum ("sit Data") är Felaktigt ("Forshriffuitt"), och (likaså) Tiden för Vittnesmål, och eftersom ("effterdj") Tingsboken Var Fullskriven, Men nu Här inför Rätten idag Erbjuder ("EHrbyder") oss samma Datum med ett företagsamt Processbevis ("Beuise") som är Anbefallt ("Forshreffuitt"): och Dessutom med ("saa och med") ett Besynnerligt Datum ("ThuleDatum"), Utfärdat av samma Landsting ("Udsted Aff samme Landtsting"), som Förut nämnda Är. Vilken drivna Process ("Huilchen Dreffuen Prosses") Framlägges, Daterad den 11 oktober 1653, och Befinnes ("BeFindts") Vålbördig Landsdomares Slutsats ("Slutting"), som Där är Införd ("JndFørt"), Daterad den 5 oktober 1653, med dess vidare Innehåll ("JndHold"), med mera ("Videre") (gå) till Fjärde ting.

Bild: 290 /Sida: 26

Birketing den 29 januari 1656.

Poull Jenssen i Härsnäs, Hans Tredje ting mot ("til") Anders Thrudssen i Forestad. Målet gäller ("Belangende") en Förlikning Han Frångår ("Fragaaer"). Då Begär jag att några Vittnen måtte Förhöras ("Nogle Vindisbyrd Maatte Tagis i ForHør"), eftersom Kolema, Härsnäs och Forestad ligger vid samma strandäng ("Er i Vejle sammen"), och Dessutom ("Desligeste") Dammsgården, och Männen i byn Liung ("Liungsmend"), och Inga Andra var Närvarande ("Jngen Andre Var offuerVerendis") när denna Förlikning ingicks ("shede") än de som Förlikningen Berör ("Ved Kommer") på Båda sidorna. Och (Poull Jenssen) Begär, att Kolemamännen skall avlägga sin Ed ("giøre Deris Eed") Här inför Rätten, och Framlade förut nämnda Kontrakt ("Fremblagde Førstbemelte Contracht"), som blev uppläst och påskrivet. Härunder 6 Mäns ("Mendts") Bomärken ("Caremerche").

Då Framstod Rasmus Moenssen i Kolema, Peder Tostenssen, Bent Jenssen, Per Nielszen därstädes ("ibidem") och Jochumb i Härsnäs, som Samtliga Svor och Vittnade enligt Lagen, att nämnda Kontrakt och Förlikning gick precis så till som den Omberättar ("giech Lige saa til som Den OmFormelder"), i Anders Thruiddsens Stuga och medan han själv Hörde på, Samtyckte och Lade på Handen (som bevis på) att det så skulle Hållas, som Den Omberättar ("OmFormelder"). Hänvisas till ("shudis paa") Vidare Vittnen: Peder Oelssen i Kolema och Morten Nielszen. Varefter Poull Jenssen Begärde skriftligt Tingsutslag.

Anders Thruiddssen svarade, att eftersom Här ännu återstår Två ("Thuende") Vittnen, som Poull Jenssen och Hans medföljare ("medFølger"), Instämde ("Jndsteffde") att berätta sin Sanning, då har de Rättighet att svara ("da Er dj til Vedermelle"), och Inbjuder dem ("Biuder Dennem") att inför Rätten Tillstå deras Sanning.

Bild: 350/Sida: 32

Birketing den 3 februari 1656.

Inställde sig Jochumb Steffenssen i Härsnäs, och det var hans Tredje ting emot Anders Thruiddssen i Forestad, efter Tidigare Laglig Kallelse ("Effter Forige AffHiemled Kall"). Och nu idag Förde med sig Efterskrivna Vittnen. - Då Framstod Morten Nielszen i Kolema, som Svor och Vittnade enligt Lagen, att det Tillgick precis så i Anders Thruiddsens Stuga och medan han (Anders) Hörde på ("och Hans paaHør"), som nämnda Kontrakt Berättar om ("OmFormelder"), Beträffande Anders Thruiddsens Fördämning ("Demme"), vilket Kontrakt blev Framlagt, uppläst och påskrivet. - Vidare Framstod Jens Mortenssen i Kolema, som också Vittnade enligt Lagen, att han Håller sig till ("Holder sig til") nämnda Förlikning och att det gick precis så till som den omberättar. - Anders Thruiddsen svarade, att han icke var Närvarande ("offuerVerendis"), när samma Förlikning skedde ("shede"), Men den är Annorlunda skriven ("Anderledis shreffuen") än jag Samtyckte till i min stuga. Och icke Heller mina Syskons Målsmän ("Verge") Var vid den tiden ("paa den Tid") Närvarande, och ej Heller hade jag ("ieg") Någon Fullmakt Från dem, att Ingå Någon Förlikning, eller att Samtycka rörande Deras Egendom ("EgenDomb") och att Rensa och Hålla Ån (Rönneå) Ren. Och han ville icke Förneka ("Benegte") denna Förlikning, ifall ("Dersom") den hade blivit så Ordentligt ("Rigtigt") gjord, som den blev Samtyckt till i min Stuga.

Vidare ("Endnu") Framstod Michell Moenssen i Thepered (??), som Svor och Vittnade enligt lagen, att han är Barnfödd ("BarnFøt") i Kolema, och Uppväxt Där ("Der opFøt"), och Minns sedan 40 År ("Mindis i 40 Aar"). Då

Har jag Rört mig ("Omgaees") i Dessa Marker och Ängar ("dj Marcher och Enge"), och Då Låg Där Nog Etthundrafemtio ("Laae Der Vell Halff Andet Hundre") Lass Äng Obrukade ("Ubruket"), som icke kunde Användas ("Brugis") på grund av samma Fördämning ("For samme Demmes shyld"), och mina Förfäder ("mine ForFæder") före mig ("For mig") Bröt Hål ("Brød Hull") under Nedersta stocken ("GrundStochen"), så att Vattnet kunde ha sitt fria Lopp ("saa Vandet Kunde Haffue sit Løb"), och han Minns ("Mindis") att det Förändrades ("ForAndrits") och att Möllan ("Møllen") Blev Flyttad Längre Ner ("Bleff NedFlødt").

Vidare Framstod Madts Siuffnessen i Harthus (en Gård ca 1 km Öster om Herrevadskloster), som Svor och Vittnade på samma sätt som Michell Moenssen Förut har Vittnat, med Undantag av Om Fördämningen och Möllan ("Undtagen Om Demmet och Møllen").

Peder Oelssen i Årröd ("Ored") Svor och Vittnade enligt Lagen, att han kan Minnas ungefär 30 År tillbaka ("paa en 30 Aars Tid"). Och när han växte upp ("i Hans opFødsels Tid"), då var Maderna Mycket Dåliga och Fuktiga ("Var Moerne Meget Unnde och Bløde"), Men nu sedan Vattnet har fått fritt lopp ("siden Vandet Haffr Faaed sin Fortgang") och det har blivit Brutit Hål under den Nedersta stocken, så har de (Maderna) blivit Pålitliga och Bra ("saa Er dj Bleffuen paaLidene Gode"), och (dessutom) sedan Ån (Rönneå) Blev upprensad ("siden Aaen Bleff opRenset").

Anders Thruiddsen Kräver att få Vittna ("Forshuder sig til VindisByrd"), efter Kallelse och Varsel. Poull Tuessen Begärde Härefter skriftlligt Tingsbevis.

Bild: 480/Sida: 25

Birketing den 19 februari 1656.

Kommentar till närmast följande avsnitt beträffande Herr Anders Bille till Rosendal, som under en period hade Herrevadskloster som förläning : Se Torsten Hannrups bok "Bjersgårdsarkivet, Del 1, s. 413, [418](#), 419, 420, 428, 438, 444, 446, 450, 451, 453, 454, 457, 464, 466. - Boken finns på Klippans Bibliotek. Den kan även erhållas om man vänder sig till Per-Olof Carlson i Klippans Hembygdsförening.

Första Ting för Anders Thruiddsen i Forestad, som med Kallelsemännen Peder Jensen och Peder Thruiddsen Därstädes Lagenligt Intygade att de hade instämt Kolema och Härsnäs Byamän ("Byemend") till Första Ting för att Höra på Vittnesmål, med 14 Dagers Varsel, samt till Andra, Tredje och Fjärde Ting och till Domslut ("til Dombs"). Poull Tuessen i Härsnäs svarade, och Anser ("Formener") att Anders Thruiddsen Bör Instämma de Föregående ("Forige") Vittnena som Tidigare ("tilForn") i Målet Vittnat Har ("Ført Er"), eftersom han Anser att De (Vittnesmålen) Befinnes strida mot Varandra ("Findis stridige Jmod Hin Anden"), och Därför Anser han (Poull) att Inga Vittnesmål efter denna kallelse skall Tillåtas ("at stedis").

Domaren (Tingsfogden Suen Anderssen i Brandsberga) Svarade ("Gaff gienmelle"), att eftersom den 22 november 1653, Då Vittnesmål är Avlagda ("Ført Er") om samma Möllefördämning ("Mølle Demme"), till Vilka Vittnesmål Hit till idag ej är avgivna Kallelse och Varsel, Ändå ifall ("Dog Dersom") Anders Thruiddsen idag har några Vittnen att Framföra, som strider mot den (Möllefördämningen?), då skall de givas Kallelse och Varsel. Men ifall han har Några Andra Vittnen Framföra, som icke är Motstridiga ("iche Jmodstridige Er") De får Förhöras ("Dennem Tagis i ForHør").

Då Framstod Lasse Mortenssen, som är Barnfödd ("BarnFøt") i Forestad, och nu Bor i Kågeröds socken ("nu til Hiembs i Kougrred sogen"), i Teglaröd ("Theglered"), som Svor och Vittnade enligt Lagen, att han Minns Ungefär 76 År tillbaka. Under denna Förändringstid Haver det omtvistade Mölledämnet ("Haffr Udj Medlertid omtuistige Mølle Demme") och Ålafisket ("AalleFishende") alltid hållits i Hävd och Bruk ("Heffd och Brug"), av ("til") Anders Thridtsens Skattegård ("shattegaard") i Forestad och (jag) Minns Anders Thruiddsen den Gode, som samma Skattegård Haver Ägt ("Besidet"), och jag Vet icke att Någon Tvist där Haver Varit ("Veret") Emellan Forestads Byamän om detta Dämme, och att det gjort dem Någon Skada på Deras Äng på grund av ("Med") Vattnets uppdamning ("opstøffning"). Och Deras Mader ("Maer") och Ängar Ligger ovanför ("offuenFor") Dämnet. Ibland ("Jmellumb ad") Klagar ("Klageris") Kolema- och Härsnäsmän på Maderna, och den Grundstock som nu är upphuggen ("opHugen"), och upprutten ("Aff Rødt"). Jag Minns ("Minds") icke när De där den (Grundstocken?) Lade ("Bleff Lagt"), och icke Heller Vet jag att Någon av mina Förfäder kom ihåg det ("Mindis det"), och icke Heller Vet jag själv ("sell") att Någon Förstörde ("opbrød") under Grundstocken

eller på Dämnet ("paa samme Demme"). Men under Hösten ("i Høstens Tid") fick De icke Mala ("Maatte De iche Maalle"), Utom När vattnet steg ("Naar Vandløff Komb"). Då fick De Mala lite grann till Husbehov ("Noget Lidet Til Husens FornødenHed"). Men när Maderna var Höstade ("Maerne Var opHøstet"), då fick De Mala. Och det Första jag Minns, var att Då var Vår Mölla i ett Särskilt Hus för sig själv ("i itt Serligt Hus For sig sielfff"), och är nu Nerflyttad ("Flöt Neder") till ett bättre varit Tidigare ("som Hun Haffde Veret TilForn").

Vidare Framstod Brødde Mortenssen i Liungby, som också är född ("BarnFøt") i Forestad. Han Minns hur det , var för 66 År sedan, och Vittnar ord för ord ("ord Fra ord") Likadant som Lasse Mortenssen Tidigare ("Forne") Vittnat Haver. Dessutom Framstod Åke ("Aage") Anderssen i Billinge ("Bellinge"), Svor och Vittnade enligt Lagen, att han Minns hur det var för 46 År sedan, och Vittnar på samma sätt som Lasse Mortenssen. - Vidare Framstod Axell Pederssen i Forestad, som Svor och Vittnade, och Minns hur det var för 60 År sedan, Likadant som Lasse Mortenssen. - Poull Tuessen i Härsnäs, på sin egen och sina medföljares Vågnar svarade: "Eftersom man finner ("Befindis") att Förutnämnda Vittnen, som Bor Långt härifrån icke särskilt mycket Där Haver umgåtts ("iche sønderlig Der Haffr omGaaens")." - Han (Poull) Tillfrågar ("Tilspør"), om De icke Vet ("om det Er iche Dennem Vitterligt"), att den nu Avlidne Herr Anders Bille ("S(alig) Her Anders Bille") Lät Riva nämnda Mölla ("Lod Huge samme Mølle Ud"), För Ungefär 40 År sedan ("For en 40 Aar siden UngeFer")? - Vartill De svarade, att det Vet De icke ("at Dj iche det Ved"). - Poull Tuessen svarade, att vad Beträffar ("at Huad sig Belanger") att De omvittnar att Forestadmännen icke Haver Tvistat om ("paa Tuisted") Detta Dämme, så Finnes Mycket Goda Mader ("Meget Rige Maaer") till Forestad, vid samma omtvistade Å ("til samme omTuistede Aae") (Rønneå). Och Bäckarna och Deras Åkrar ("Beecherne och Deris Agere") går ända Ner och Ut i Ån ("Løber Neer Ud til Aaen"). Och deras Hö på Land blir Fördärvat ("Røche") när det blir starkt strömmande Vatten ("Naar Hastig Vandløb Kommer"). Vilket Vi icke på grund av ("Formedelst") att Vi Har Många sumpiga Mader ("Mange Sier Maaer"), (som ger) mer än Fem Tusen Lass Äng och är Mycket Sumpiga Mader, som icke kan Räddas ("Redis"), när vattnet Stiger ("Naar VandFlod Kommer"). - Vad Beträffar den Nedersta stocken ("Huad grundstochen Belanger"), så Efter Deras Vittnens Berättelse ("Formelding"), Då Befinnes Möllan Flyttad ("Fløt") och Dämnet Förändrat ("ForAndret"), och Anders Thruidssens Förman ("Formand") att Hava Förflyttat ("ForFløt") den gamla Grundstocken, som Fortfarande (" Endnu") Finns kvar Mitt i Dämnet, Orubbad.

Kommentar till efterföljande avsnitt: På ett Tidigare Birketing hade 12 Män utsetts för att granska hur Tvisten i Forestad

Peder Knudsen, en av de 12 Männen, svarade, att ifall ("Huis") det som för oss på platsen blev Uppvisat ("Foreuist") (är felaktigt??) skall det bliva Förklarat ("Forklaret") i Vårt Utslag ("Affsigt"). Och eftersom Poull Tuessen Berättar ("Beretter") att han icke kan Möta upp ("Møde") på den Berörda platsen ("paa Aastederne") om Han Haver Något att Åtala ("Kiere") eller Klagar på att Vi (= de 12 Männen) Uträttade ("UdRetted") Vad Vi Borde ("Burde") och Blev Ålagda ("Foreuist"), och om Han (= Poull Tuessen) Begär ("Begierer") att Vi skall Något Ytterligare ("Videre") Möta upp på det Berörda stället, Då skall han (Poull) det tillkännagiva ("at Gifue til Kiende") på en Viss Dag.

Poull Tuessen svarade, att eftersom Peder Knudsen icke Vill Erkänna ("Vedstaa") Här inför Rätten, att det för Dem ("Dennem") (= de 12 Männen) är Uppvisad ("Foreuist") den Gamla ("Gammille") Grundstocken Då Erbjuder ("Byder") Vi oss att Möta upp på den Berörda platsen på en Viss Dag, När De Vill, och för Dem ("Dennem") samma Grundstock Uppvisa. - Peder Knudsen svarade, att De på den Förstkommande Lördagen ("at Dj paa Løfferdagen Først Kommendis") Skall Möta upp på den Berörda platsen, Efter vilket Bägge Parterna Haver att Rätta sig Efter ("Huor Effter Begge Parterne Haffr Dennem at Rette").

Vidare Framstod Christen Mortenssen i Liungby, som Svor och Vittnade enligt Lagen, att Han Var Utvald ("Uduist") av Poull Tuessen i Härsnäs, att Han skulle Sanningsenligt Vittna på den Berörda platsen för de 12 Männen, att nu Först Kommande Påsk för 3 År sedan ("at nu Først Kommendis Paashe 3 Aar Forleden"), Då kom Jag ("ieg") till Jochumb Steffenssen i Härsnäs för att Tjäna (som Dräng). Så Hände ("Hende") det sig, vid den Tiden på Året som man skulle Så Korn ("som Mand schulle saa Korn om Aaret"), att Då Församlade ("Forsamlede") sig Kolemas och Härsnäs Byamän, och Varje Man hade med sig sin Dräng ("och Huer Mand med sin Dreng"), så De Var Två Karlar ("Thou Karlle") från varje Gård ("Aff Gaard") /: Utom Peder Tostenssen i Kolema :/. Då Började ("Begynte") Vi att i Ån ("Aaen") Rensa vid Sjöhålorna ("Søehullen") i den Västra Fåran ("i den Vestre strømb"), ock Kastade upp sten och Mark ("Kasted steen och Grund op") Intill Grundstocken. Och i Det Vi kom upp Emot (Jmod") Grundstocken, Då Fann ("Fandt") Vi en Ekstock ("En Egestoch"), som Låg på

(Grundstocken) Långt ut i Fåran ("strømmen"). Den Tog Vi Upp, och så Tog Vi upp en stock av Bok ("en BøgeTræstoch op") på Nytt ("Aff Nye"), och så Två Risknippor ("Thuende Ris Kierner"), som Låg ("Laae") Därunder. - Så satt ("sadt") Där en Ekstock, Österut ("Østen til") i Dämmet, Ungefär 2 Alnar Lång (= 2x60 cm = 1,2 m) ("UngeFer 2 allen Long"). Då Ville Nämnda Män Låna en Yxa ("Lanthe Bemelte Mend en Yxa") av Peder Tostens Dräng ("Aff Peder Tostens Dreng") i Kolema, Vid Namn ("Naffn") Morten Arffuelssen, men Han Nekade Dem Det. Då gick Peder Skogare till Honom och Hittade samma Yxa ("Fandt samme Øxe"), och Började Hugga på samma Ekstock. Och Då Denna stock var Avhuggen, gick De Samtliga Hem ("gich Dj samblig Hiemb").

Poull Tuessen svarade, och Tillfrågar Nyssnämnde Christen Mortenssen om Han såg eller Hörde ("saa eller Hørde") att Någon av de Andra Var i Råd eller Dåd ("i Raad eller Gierning") med Nyssnämnde Peder Skogare? - Christen Mortenssen svarade, att Han icke Vet det, Vare sig ("Enten") De var Samtliga eller icke i Råd. - Anders Thruiddsen Kräver att få Förä Ytterligare Vittnen på den Berörda platsen ("shiuder sig til Videre Vinde at Føre") inför de 12 Männenn ("For De 12 Mend"). - Vilka Vittnen idag Införda Är, som Tidigare Haver Vittnat För De 12 Männenn ("For De 12 Mend"), på det berörda stället, och idag Med Deras Ed Det Bekräftade, ("Det Ved Deris Eed Bekreffted"). - Poull Tuessen Kräver att få Förä Ytterligare Vittnen, inför de 12 Männenn på det berörda stället Förstkommande Lördag. Och Drar inför Rätta De 12 Männenn, samt Begärde att De skulle Varsebliva ("Tage i Aacht") De Många Vittnesmålen ("Meget Vinde") och den stora Ängsmark ("stoere EngMarch"), som Tillhör ("Ligger Til") Kolema och Härsnäs och till Snällered ("Snellered") och Liung, Mitt Emot ("Jmod") Forestads Byamäns Ringa (?) Mader och Äng, som Gränsar ("Falder") till den omtvistade Ån ("Aae") (Rönneå). För det Andra, att De Ville Besiktiga ("Taget Besigtelse") om Där icke Finnes i det omtvistade Dämmet, Tre ("Thrj") Grundstockar, en Mycket Gammal och Två ("Thuende") Nya. Och icke skall man kunna Erfara att det i Gammal Tid ("Aff Gammel Tid") det Funnits Mer än En ("at Veret Mere End En"). Så också ta hänsyn till ("Eragte") den Stock som Haver Legat Pålagd ("Ligget paaLagt") under Någon tid, som varit Grundstock, vilken kunde Hava Använts ("Brugdts") till Något Dämme. Så också ta hänsyn till den stock, som Christen Mortenssen har Vittnat om, och Befinnes att Vara lite mer än över En Aln Lång ("Vere Offuer UngeFer en Allen Long"), och icke kunde ha Varit Någon Grundstock, som är Flyttad ("Er ForFløt"), och ännu finns Liggande i Dämmet, om den icke Haver Varit Grundstock från Uråldrig Tid ("Aff Arils Tid"). Och i Den ("Der i") Finner man Slushålen ("Sludtse Hullen"). Och Aldrig skall man finna ("Befindis") att Den Varit Ruckad eller Rörd ("Rochet eller Rørt") av Män från Härsnäs eller Kolema. - Peder Knudssen på De 12 Männenns Vagnar Ålade ("Forelagde") Parterna, att Möta upp och Taga i Betänkande Vad De i Målet Haver Sagt ("Ført").

Bild: 640/Sida: 61

Birketing den 22 april 1656.

Kommentar till efterföljande avsnitt: 1) Vad betyder ordet "Recess"? - Jo, i Danmark hade adelsmännen, framförallt de som tillhörde Högedeln, mycket stor makt. Då en ny Kung tillträdde, utnyttjade man sitt inflytande och pressade Kungen att gå med på adelns önskemål. Denna överenskommelse kallades "Recess". Man talar om Christian IV:s Recess (Regent 1588 – 1648), Frederik III:s Recess (1648 – 1670), Christian V:s Recess o.s.v. - 2) Både Birkefogden och "de 12 Männenn" hade tydligen tillgång till såväl en gammal "Recess", som något som kallas "Vår Landslag". Man hänvisar till "Landslagens Tolvte Bok, Fjärde paragraf". - Det är säkerligen fråga om den s. k. "Jyske Lag" ("Jyllandslagen"), som tillämpades i hela Danmark. - Som bekant var ju "Vi Skåningar" Danska medborgare ända fram till Freden i Roskilde år 1658 !

Åtta stockemän, Nämligen Eschell Pouelssen Väsmanstorp, Joen Smed i Väsmanstorp, Oelle Laurssen Därstädes, Peder Siuffessen i Svenstorp, Peder Bondessen i Blekmossa, Peder Jngessen i Rya, Peder Oelssen i Liungby, och Jens Oelssen i Forsby.

Avsagt av Niels Oelssen i Kulleberga ("Kulleberig"), Oelle Poulsen i Bonnarp, och Peder Knudssen i Ruggaröd, på Deras egna och Deras Medföljares ("medFølges") Vagnar. Och De Avsade sin Dom ("Affsigt") Enligt Deras Uppdrags Innehåll ("Effter Deris Textis JndHold"), och dessutom Lämnade De in Åtskilliga Skrivelser och Dokument ("item Jndleffueret adshillige Breffue och Docuomenter"), med deras Vidare Innehåll som skall i Målet Införas ("med Des Videre Formeldning i Prozehsen at JndFøris"), som i Denna Sak Är Driven för De 12 Männenn ("som i Denne sag Dreffuen Er For Dj 12 Mend"), och Meddelar sin Dom Ord Efter Vartannat som Följer ("och Melder Deris Affsigt ord Epter Andet som Følger"):

"Eftersom Vi 12 Män är Utvalda ("opmelt") Inom Riseberga Birketing, rörande ("paa") den där omtvistade Möllan i Forestad, så Hava Vi Två gånger Varit på de Berörda ställena och Twistens Omständigheter grundligt Undersökt ("den Sags LeiligHed ForFaret"), på det Riktigaste och Bästa sätt Vi kunde ("det Retteste och Beste Vj Kunde").

Dock För det Första ("For det Förste"), För oss som till Rätten Tagit en geomförd Process, är Båda Parternas

Ganska Vidlyftiga Påståenden ("Begge parternis gandshe Vitløfftige Ansigffuelse"), Varuti Finnes en 8 Mäns Dom, Daterad ("Daterit") Riseberga Birketing den 29 juni 1652, som Innehåller ("Formelder") att Där satt ("sadt") en Grundstock och Proppar ("Vogle") däröver och Brädor ("Fielle") Framför ("For"), och det står ("siger") (i Domen) att Det är till Skada ("lemmelse") för Deras Ängar ("Enge"), Där Ovanför ("OffuenFor"). Var Efter en Birketingsdom är Baserad ("Funderet"). Och Anders Thruiddsen blev Dömd till ("tilFunden") att samma Odugliga (??) Dämme ("VigDemme"), ifall ("saaui") Han Nyiligen Haver Förhindrat att uppstötta Bron ("Haffr Broen ForHendrit at opstage"). - För det Andra: Eftersom Härsnäs och

Kolemamännen också Ljuger För oss ("Løgis med For os") på den Berörda platsen ("paa Aastederne"), och Vidare att Dokument ("Documenter") och De för oss 12 Män Högljutt Beklagar en Anmärkningsvärt stor Skada ("Høylike Beklager en Mercheligh stor shade"), på Deras Hö och Gräs ("Gres"), som De av Vattenflödet Hava Lidit ("Aff VandFlod at Haffue ett Lidt"), vilket dock icke kan Förstås ("Forstaaes") av Vittnesmål att skadan ("shaden") genom ("Formedelst") Anders Thruidtsens Dämme kan vara Kommen, och de Ovannämnda Anklagarna ("Andklagerne") Begär att samma Dämme med Allt (tillhörande?) skulle Avskaffas ("shulle Vere affshaffet").

För det Tredje: Emot vilket ("Huur Jmod") Anders Thruidssen lägger fram inför Rätten ("i Rette Legger") ett Tingsvittne daterat Riseberga Birketing den 4 mars 1656, som Vittnar att för 76 År sedan har samma Dämme alltid varit välskött ("i Heffd") och Brukade, med Undantag av att om Höstetid ("UndTagendis om HösteTid") Fick De icke Mala om icke Vattenflod kom ("uden VandFlod Komb"). - Efter vilket Vi 12 Män icke Vågade Understå oss ("iche Thore Understaae os") att samma Dämme, så Brett och Högt som Grundstocken Angår ("saa uit och Høyt som Grundstochen Anlengende"), Enligt (Kung) Christians den Tredjes Recess, femtionde Artikeln (paragrafen), att Utdöma ("UdDømme") det (= Dämnet).

För det Fjärde: Enligt Innehållet i Vårt Uppdrag ("Epter Vor Textis Indold"), om hur vi skulle bära oss åt ("ForFare") om den Gamla Grundstocken Ju icke är Avhuggen ("iche Jou Er Aff Hugen"), och Därmed Tager (för?) Anders Thruidssen hans Gårds Vattningsställe med en Ränna som funnits så länge man kan minnas ("Tager Anders Thruidssen sin Gaardts Vandning sin Arils Rende"), och om samma Dämme var till skada för Härnsås och Kolemamännen rörande Vattnets Uppdämning ("Med Vandts opstemning"), eftersom ("alt den stund") Stigborden ("stiffBoerne") är Uppdragna ("opDragen") och Slussarna öppna ("Sludserne oben"). Dock Fann ("Fandt") Vi 12 Män en Grundstock, som Möllerännan ("Mølle Renden") Ligger på, och en Mycket Gammal ("Meget Gamell") Grundstock som är Högt upp Överhöjd med sten och Grus (steen och Grus), och den Tredje Grundstocken i den Västra ("den Vestre strømb") i Ån (Rønneå), där ("som") Ån Haver sitt Rakaste Lopp ("sin Reteste Løb"), och Där är den Grundstock, som det är Bevisat att Härnsås och Kolemamännen Högg av ("AffHuge"), och i samma Fåra ligger en Annan Grundstock, och Ovanför den som är Avhuggen och Borta ("Borte") som ännu sitter i oren (???), sitter Siuffe (???), och den som ligger igien(???) Dämmer icke Vattnet Högre upp ("Høyre Vand op") än som Den haver gjort som Var där Förr ("Før"). Dock, ifall ("Dersom") Alla Stigborden ("Alt stiffboren") Är Uppdragna ("opDragen") och Alla Slussarna Öppna ("oben"), Är det ändå ("Dog") En som icke är Någon av Härnsås och Kolemamännen till skada, på grund av ("Formedelst") där Är Ungefär ("paa en UngeFer") Elva Hundra Famnar ("Fauffne") (= ca 1100 x 1,8 m = ca 1000 meter) emellan ("imellumb") de Nämnda Männens Ängar och Anders Thruidtsen beträffande hans Gårds Vattningsställe, så länge Grundstocken ligger som den ("Hand") nu är Fastsatt ("Befæsted").

För det Femte: Det Läggs för oss i Rätten ("For os i Rette Legis") En Förlikning ("Forlikning") och Kontrakt ("Contragt") som är Upprättad ("opRet") emellan Bägge Omtvistade Parter ("Begge omTuistede parter"), vilken är daterad den 12 oktober 1653 och Innehåller att Anders Thruidssen i Forestad Fick sätta sina Stigbord vid Mikaelidagen ("om Sandte Michels Dag") och Dem åter Draga upp ("och Dennem igien opDrage") den 25 mars, vilket Kontrakt är Undertecknat med 6 Mäns Bomärken ("6 Mendts Caremerche"), vilka är en Del av Forestads Byamän, och Bägge (byn) Liungs Män och Siune Laurssen i Dammsgården och Samtliga Härnsås och Kolemamännen, som också står på samma Förlikning, medan AndersThruidssen samma Förlikning Frångår ("FraGaar") och Bägge (byn) Liungs Män Och Siune Laurssen i Dammsgården och Samtliga Anser sig (ha lov) att få Mala ("Mener Sig Malling at Bruge"), Medan likväl på grund av ("Formedelst") Liungs och Forestads Byamän, som Haver sina Ängar Närmast ("Nermbst") Anders Thruidssens Dämme, skall han Låta sina Stigbord vara Uppdragna och Alla sina Slussar Öppna, Enligt Vår Landslags Tolvte Bok, Fjärde paragraf ("Epter Voris LandtsLaug – 12 Bogs – 4 Artechell"). Ifall icke ("Huis Ellers"), Förs inför Rätten ("i Rette settes") om samma Dom och Domsprotokoll (??) ("DombsBond"), Ju icke Bör Vara Giltiga ("Bør at Vere Ved Magt"). Dock Vågar Vi 12 Män icke Understå oss att emot Landslagen Utdömma samma Gamla Dämme ("iche Understaae os imod LandtsLaugen samme Gamble Dämme at Ud Dømme), så Länge Vittnesmål och Laglig Hävd är Orubbade ("saa lenge Vindisbyrd och Laug Heffd Er VRøget"). Vad Beträffar Hans Ålafiske ("Huis Hans AalleFishe Er Anlengende") (skall Han) Dock ("Dog") sätta med Ålamjårdar ("Kuber") och icke med Stigbord ("stiffBør"), och Därvid skall det (Ålafisket) Förbliva som det Haver varit sedan Urminnes Tid ("DerVed at ForBleffue som det Haffr Veret Aff Arils Tid").

Bild: 960/Sida: 102

Birketing den 12 augusti 1656. ("Jlde

Första Ting För Peder Pederssen i Forestad och Niels Ågessen Därstädes ("ibidem"). Och De Bevisade med Kallesemännen Poull Madtsen i Forestad och Jochumb Esbornssen Därstädes, att De Lagenligt Instämt Jens Nielssen i Forestad till Första Ting att Höra på Vittnesmål, och Andra, Tredje samt Fjärde Ting och till Domslut, om Behov Finnes ("om BeHouff giøris"). Målet gäller ("Anlengende") ett Litet Ängsstycke ("it Lidet Engstøche") som är Byggt Från Vår Gård ("som Er Bygt Fra Voris Gaard") och Till Jens Nielssens Gård på en Ängsholme ("For en EngHolmlle"), Varom De nu ämnar ("agter") Framföra Vittnen, och Begär att Dessa får ("Maa") Förhöras ("Tagis i ForHør").

Då Framstod Åge Pederssen i Forestad, som Svor och Vittnade enligt Lagen, att För Ungefär 30 År sedan, Då Bodde jag ("Da Bode ieg") i Forestad, i den Gård som Peder Pederssen (nu) Bor på ("iBoer"). Och Då Bodde Där en Man ("Mand") i den Gård, som Jens Nielssen nu Bor på, som Hette ("Hed") Jep Anderssen, och Han hade Inhägnat en Holme ("Haffde en Holmb Jndtepet") Vid Ån ("Ved Aaen") (= Rönneå). Och rörande den Holmen uppstod mycken Osämja ("Vanchet Megen UFred"), på grund av ("formedelst") att Där blev Illa Inhägnat ("Jlde Tepet"). Så gick jag och Madts Poulssen Till Honom, och Erbjöd Honom ("Bød Honem Til") att vi skulle Giva Honom ("Giffue Ham") ett Ängsstykke ("it støche Eng") i Åkern ("Vongen") i stället för samma Holme, så att Vi (Tillsammans?) skulle Bestämma över den ("Raade For den"), och kunna Utnyttja den som Vi ville ("Giøre os saa Nøttig som Vj Ville"), Antingen Vi ville Inhägna den eller Utlägga den som Fäladsmark ("Enten Vj Ville JndFrede den eller Udlegge Til Felleden"). Så kom vi överens om ("saa Bleff Vj Forligt"), att viskulle Giva Honom Äng igien i Åkern, Nämligen Två stycken ("Nemblig Thuende støcher Eng"), som kallas "Rumporna" ("kaldis Romperne"), vilka ligger Bredvid varandra i Vången ("som Ligger Til Hoobs i Vongen").

Madts Poulssen i Forestad Berättar ("Bereter") att Det gick just så till ("Gich Lige saa Til") som Åge Pederssen Vittnat Haver. Och Han var med om att Byta ("Bygte"). - Jens Nielssen Hänvisar ("Forshuder Sig Til") ett skriftligt Svar, som han Lägger fram vid Nästa Ting ("at Indlege Til Neste Ting"). - Peder Pederssen och Niels Ågessen Begärde Härefter skriftligt Tingsintyg.

Slutkommentar: Något ytterligare Birketing, där förhållanden vid Rönneå i Forestad behandlas, har tyvärr icke hittats!